

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра археології, давньої та середньовічної історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної і науково-педагогічної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 14.10. 2018 р.

ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра:

спеціальності 014 Середня освіта (Історія) освітньої програми (спеціалізації) Історія, правознавство;

спеціальності 032 Історія та археологія освітньої програми (спеціалізації) Історія, європеїстика, археологія;

спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство освітньої програми (спеціалізації) Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм.

Луцьк – 2018

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Економічна історія України» підготовки бакалавра: галузі знань 01 Освіта спеціальності 014 Середня освіта (Історія) за освітньою програмою (спеціалізацією) Історія, правознавство; галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія за освітньою програмою (спеціалізацією) Історія, європеїстика, археологія; галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство за освітньою програмою (спеціалізацією) Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм.

Розробник: Гаврилюк Олександр Никифорович, кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, давньої та середньовічної історії України.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри археології, давньої та середньовічної історії України

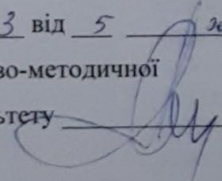
протокол № 2 від 13 березня 2018 р.

Завідувач кафедри (проф. Шабала Я. М.)

Програма вибіркової навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № 3 від 5 лютого 2018 р.

Голова науково-методичної

комісії факультету (проф. Шваб А. Г.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<p>Найменування показників</p>	<p>Галузь знань, спеціальність, освітня програма (спеціалізація), освітній ступінь</p>	<p>Характеристика навчальної дисципліни</p>
<p>Денна форма навчання</p>		<p>Вибіркова</p>
<p>Кількість годин/кредитів – 150/5</p>	<p>Галузь знань 01 Освіта, Спеціальність 014 Середня освіта (Історія), Освітня програма (спеціалізація) Історія, правознавство; Галузь знань 03 Гуманітарні науки, Спеціальність 032 Історія та археологія, Освітня програма (спеціалізація) Історія, європеїстика, археологія; Галузь знань 02 Культура і мистецтво, Спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, Освітня програма (спеціалізація) Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм</p>	<p>Семестр – 5-й Лекції – 40 год.</p> <p>Практичні (семінарські) – 32 год. Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.</p>
<p>ІНДЗ: немає</p>	<p>Освітній ступінь – бакалавр</p>	<p>Самостійна робота – 68 год.</p> <p>Консультації – 10 год.</p> <p>Форма контролю: залік</p>

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Дисципліна «Економічна історія України» спрямована на вивчення студентами-бакалаврами процесу зародження та еволюції продуктивних сил, господарських занять, господарських форм і відносин на етнічних українських землях від найдавніших часів до сьогодення з урахуванням економічних зв'язків цих земель з близькими і далекими сусідами.

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів-бакалаврів з визначальними питаннями економічної історії українського суспільства впродовж усього часу його розвитку від первісної доби до сьогодення, особливостями функціонування господарства на відповідних етапах національної історії, досвідом, набутим українським етносом, згодом – українською нацією – в означеній сфері, впливом економічного чинника на розгортання соціальних, політичних і культурних процесів в Україні у минулому і тепер, вироблення уміння використовувати набуті знання у повсякденній діяльності.

Завдання курсу – домогтися засвоєння студентами-бакалаврами загальних тенденцій, закономірностей, характерних рис, особливостей господарського розвитку України; оволодіння методами аналізу та порівняння різних аспектів її економічного життя, моделювання економічних процесів; виробити уміння виділити передовий господарський досвід із загальної спадщини національної економічної теорії та практики, висувати рекомендації щодо впровадження його у життя.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти повинні оволодіти наступними компетенціями:

Бакалавр повинен знати: зміст навчальної дисципліни; етапи й чинники, пов'язані з становлення й розвитком економіки України; загальні тенденції, закономірності, характерні риси та особливості господарського життя України; структуру економіки України на відповідних етапах її розвитку; понятійно-термінологічний апарат навчальної дисципліни.

Бакалавр повинен вміти: визначати відмінності загальноцивілізаційного та формаційного підходів при характеристиці питань економічної історії України; орієнтуватися у методах, що застосовуються при вивченні навчальної дисципліни, давати їм коротку характеристику; використовувати економічні матеріали для

моделювання історико-господарських процесів; аналізувати вузлові проблеми економічного життя України на сучасному етапі; виділяти передовий економічний досвід із загальної спадщини національної економічної теорії та практики і подавати конкретні рекомендації щодо його практичного впровадження.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Господарське життя українських земель (найдавніші часи – початок ХХ ст.)

ТЕМА 1. Вступ до навчальної дисципліни (8 год.).

Предмет, мета, завдання, значення навчальної дисципліни, її міждисциплінарні зв'язки. Підсистеми економічної історії України. Методи, стан вивчення дисципліни. Загальноцивілізаційний та формаційний підходи у дослідженні економічної історії України. Періодизація курсу, геополітичні цикли господарського розвитку України. Структура курсу. Природні (кліматичні) та географічні умови господарювання в Україні від найдавніших часів до сьогодення.

ТЕМА 2. Господарське освоєння українських земель у праісторичну добу (6 год.).

Основні здобутки господарства первісної людини в Україні за різних археологічних епох. Трипільська культура. Праукраїнські археологічні культури XV–VIII ст. до н.е. Господарство української Скіфії. Економічне життя античних міст-держав українського Причорномор'я та Приазов'я. Господарство українських слов'янських племен.

ТЕМА 3. Економіка Давньоукраїнської держави – Київської Русі (11 год.).

Землеробство як основна галузь господарства. Допоміжні галузі сільського господарства. Аграрні відносини в Київській Русі та їх еволюція у IX–XII ст. Розвиток міст і міських ремесел. Торгівля. Гроші та грошові системи Давньоукраїнської держави.

ТЕМА 4. Економічний розвиток Галицько-Волинської держави (6 год.).

Особливості економічного життя Волині та Галичини у XII – першій половині XIV ст. Соціальна структура населення. Землеволодіння. Міста. Ремесла. Внутрішня та зовнішня торгівля. Гроші.

ТЕМА 5. Господарське життя України у другій половині XIV – першій половині XVII ст. (13 год.).

Зміни у політичному та економічному житті Європи і їх вплив на економічну ситуацію в Україні. Наслідки зміни політичного статусу українських земель для їх подальшого економічного розвитку. Основні тенденції розвитку сільського господарства і зміцнення феодального землеволодіння. Міста та магдебурзьке право, їх значення для поживлення торгівлі, функціонування грошової системи.

ТЕМА 6. Трансформаційні процеси в економіці українських земель впродовж другої половини XVII–XVIII ст. (20 год.).

Еволюція аграрних відносин. Колонізація Півдня України наприкінці XVIII ст. Становлення та розвиток мануфактурного виробництва. Формування українського національного ринку. Грошовий обіг. Фінанси і кредит. Комунікації. Негативний вплив імперської Росії на господарство Лівобережної та Південної України як самостійний економічний організм.

ТЕМА 7. Господарство українських земель у XIX – на початку XX ст. (16 год.).

Промислово-господарські зрушення у Європі та їх вплив на економічний розвиток українських земель. Зміст і наслідки для України аграрних реформ в Австрійській (Австро-Угорській) та Російській імперіях. Кооперативний рух. Міграційні процеси. Зміни у промисловому розвитку. Міста. Торгівля. Грошовий обіг. Фінанси і кредит. Транспорт і зв'язок.

Змістовий модуль 2

Господарство України у XX – на початку XXI ст.

ТЕМА 8. Господарство України періоду Першої світової війни та Української революції (1917–1921 рр.) (13 год.).

Наслідки війни для економіки українських земель. Економічна політика українських національних держав у добу революції. Воєнно-комуністичні заходи більшовицького режиму в Україні у галузі господарського життя (1918 – початок 1921 рр.).

ТЕМА 9. Економіка України у 1920-х – 1930-х рр. (15 год.).

Нова економічна політика (НЕП), особливості її впровадження в радянській Україні, наслідки. Форсована індустріалізація УСРР/УРСР: причини, зміст, джерела, соціально-економічні наслідки. Капітальне будівництво. Насильницька колективізація: причини, перебіг, господарські наслідки. Голодомор 1932–1933 рр. як геноцид української нації. Торгівля, фінансово-кредитна система. Транспорт і

зв'язок. Господарське життя західноукраїнських земель до початку Другої світової війни.

ТЕМА 10. Господарство України в умовах Другої світової війни та повоєнної відбудови (1939 – початок 1950-х рр.) (11 год.).

Радянізація економіки західноукраїнських земель на початковому етапі Другої світової війни (вересень 1939 – червень 1941 рр.). Напад нацистської Німеччини на СРСР та окупація нею українських земель. Економічна політика нацистів щодо України, її наслідки. Початок відбудови господарського життя республіки після звільнення її території Червоною армією та повернення більшовицького тоталітарного режиму. Наслідки війни для України. Повоєнна відбудова промисловості, сільського господарства, транспорту. Голодомор 1946–1947 рр. в Україні як результат економічної політики сталінізму у сільському господарстві. Грошова реформа 1947 р.

ТЕМА 11. Господарське життя України у 1950-х – на початку 1990-х рр. (19 год.).

Економічні трансформації в Україні доби «відлиги». Вплив реформ 1950-х – першої половини 1960-х рр. на соціальне становище населення. Посилення негативних тенденцій в економічному житті республіки в період «застою» (1970-ті – перша половина 1980-х рр.). Політика «перебудови», її наслідки в економічній і соціальній сферах як один з вагомих чинників краху комуністичної системи і розвалу СРСР.

ТЕМА 12. Економіка незалежної України (12 год.).

Основні тенденції господарського життя впродовж 1990-х рр. – у перші десятиріччя XXI ст. Реформування галузей економіки, його наслідки й перспективи для розвитку національного виробництва та соціального становища населення. Торівля. Зовнішньоекономічні зв'язки України. Фінанси і кредит. Комунікації.

Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Лекції	Практ. (сем)	Самост робота	Конс.	Підс. к-сть год
Змістовий модуль 1						
Господарське життя українських земель (найдавніші часи – початок XX ст.)						
1	Вступ до навчальної дисципліни	6		2		8

2	Господарське освоєння українських земель у праісторичну добу	2		4		6
3	Економіка Давньоукраїнської держави – Київської Русі	4	2	4	1	11
4	Економічний розвиток Галицько-Волинської держави		2	4		6
5	Господарське життя України у другій половині XIV – першій половині XVII ст.	4	4	4	1	13
6	Трансформаційні процеси в економіці українських земель впродовж другої половини XVII–XVIII ст.	4	6	8	2	20
7	Господарство українських земель у XIX – на початку XX ст.	4	4	6	2	16
	Всього годин за модулем 1	24	18	32	6	80
Змістовий модуль 2						
Господарство України у XX – на початку XXI ст.						
8	Господарство України періоду Першої світової війни та Української революції (1917–1921 рр.)	4	2	6	1	13
9	Економіка України у 1920-х – 1930-х рр.	4	4	6	1	15
10	Господарство України в умовах Другої світової війни та повоєнної відбудови (1939 – початок 1950-х рр.)	4		6	1	11
11	Господарське життя України у 1950-х – на початку 1990-х рр.	2	8	8	1	19
12	Економіка незалежної України	2		10		12
	Всього годин за модулем 2	16	14	36	4	70
	Всього годин	40	32	68	10	150

Теми практичних (семінарських) занять

Змістовий модуль 1

Господарське життя українських земель (найдавніші часи – початок XX ст.)

ТЕМА 3. Заняття 1-е: Господарство України-Русі у X–XII ст. (2 год.).

1. Розвиток міст і міських ремесел. Торгівля.
2. Гроші та грошові системи Давньоукраїнської держави.

ТЕМА 4. Заняття 2-е: Економічний розвиток Галицько-Волинської держави (2 год.).

1. Особливості економічного життя Волині та Галичини у XII – першій половині XIV ст.
2. Соціальна структура населення. Землеволодіння.
3. Міста. Ремесла.
4. Внутрішня та зовнішня торгівля. Гроші.

ТЕМА 5. Заняття 3-є та 4-е: Міста та магдебурзьке право в XIV – першій третині XIX ст. (4 год.).

1. Загальні тенденції та регіональна специфіка розвитку міст України. Особливості соціоетнічного складу населення.
2. Магдебурзьке право. Міське ремесло та еволюція його організаційних форм.
3. Роль міст у сфері внутрішньої та зовнішньої торгівлі, становленні загальноукраїнського ринку.

ТЕМА 6. Заняття 5-е: Господарство Запорозької Січі (2 год.).

1. Види господарської діяльності запорожців.
2. Організаційні форми господарювання.
3. Роль економічного чинника у ліквідації (1775 р.) Запорозької Січі.

ТЕМА 6. Заняття 6-е та 7-е: Економічний розвиток правобережних українських земель у складі Речі Посполитої (друга половина XVII–XVIII ст.) (4 год.).

1. Соціоетнічна структура населення.
2. Розвиток аграрного сектора економіки.
3. Ремесла і промисли. Мануфактурне виробництво.
4. Внутрішня і зовнішня торгівля. Комунікації. Грошовий обіг. Фінанси і кредит.

ТЕМА 7. Заняття 8-е та 9-е: Зміст та наслідки аграрних реформ в Україні (кінець XVIII – початок XX ст.) (4 год.).

1. Спроби вирішення аграрного питання до остаточного скасування кріпацтва в Австрійській (1848 р.) та Російській (1861 р.) імперіях.
2. Реформаційні акції у сільському господарстві Західної України (1848–1914 рр.).
3. Селянська реформа 1861 р. в Російській імперії: особливості її проведення в українських землях.
4. Столипінське реформування аграрного сектора та його наслідки для України.

Господарство України у ХХ – на початку ХХІ ст.

ТЕМА 8. Заняття 10-е: Господарське життя України доби Національної революції 1917–1921 рр. (2 год.).

1. Економічна політика Західноукраїнської Народної Республіки.
2. Політика більшовицького режиму в Україні у галузі господарського життя (1918 – початок 1921 рр.).

ТЕМА 9. Заняття 11-е та 12-е: Індустріалізація та колективізація в УСРР/УРСР (4 год.).

1. Причини та загальні тенденції трансформацій в економіці СРСР наприкінці 1920-х років.
2. Форсована індустріалізація: джерела, зміст та соціально-економічні наслідки. Капітальне будівництво.
3. Насильницька колективізація. Голодомор 1932–1933 рр. як геноцид української нації.
4. Торгівля, фінансово-кредитна система. Транспорт і зв'язок.

ТЕМА 11. Заняття 13-е та 14-е: Економічні трансформації в Україні доби «відлиги» (1953–1964 рр.). (4 год.).

1. Реформування управління господарством. Розвиток промисловості на засадах економічного колоніалізму.
2. Основні тенденції розвитку сільського господарства республіки в умовах командно-планової системи.
3. Внутрішня і зовнішня торгівля. Фінансово-грошова система. Транспорт і зв'язок.
4. Вплив реформ 1950-х – першої половини 1960-х рр. на соціально-побутове становище населення.

ТЕМА 11. Заняття 15-е та 16-е: Економіка України в умовах краху комуністичної системи і розвалу СРСР (4 год.).

1. Політика «прискорення» як визначальний чинник економічного життя в умовах «перебудови» та її провал.
2. Спроби радикальної економічної реформи. Посилення негативних тенденцій в економічному житті республіки наприкінці 1980-х рр.
3. Становище в аграрному секторі. Фінанси і кредит. Транспорт і зв'язок. Капітальне будівництво.
4. Наслідки «перебудови» в економічній і соціальній сферах.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу з кожної теми та навчальної й наукової літератури з рекомендованого викладачем списку. Загалом на самостійну роботу виділено 68 годин. Сюди

враховано час, який студент повинен витратити на підготовку до написання двох модульних контрольних робіт.

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (має – 40 балів)		Модульний контроль (має – 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	МКР 1	МКР 2	
12 балів як середнє арифметичне + 8 балів за активність	12 балів як середнє арифметичне + 8 балів за активність	30	30	100

До поточної модульної оцінки додаються бали за активну навчальну діяльність протягом семестру:

– 8 балів додається, якщо на 75% практичних (семінарських) занять студент (студентка) отримав (отримала) позитивну оцінку або йому (їй) зараховано доповнення;

– 5 балів додається, якщо на 50% практичних (семінарських) занять студент (студентка) отримав (отримала) позитивну оцінку або йому (їй) зараховано доповнення;

– 3 бали додається, якщо на 25 % практичних занять студент (студентка) отримав (отримала) позитивну оцінку або йому (їй) зараховано доповнення.

Студенти мають можливість не складати залік, отримавши за семестр не менше 60 балів.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	FX	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники, посібники:

1. Аркуша О. Г., Кондратюк К. К., Мудрий М. М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття: Навч. посіб. / За заг. ред. М. М. Мудрого. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
2. Бабенко С., Гелей С., Гончарук Я. [та ін.]. Історія кооперативного руху: Підручник. Львів: Ін-т українознавства НАН України, 1995. 411 с.
3. Бойко О. Д. Історія України. Підручник. 7-е вид., стереотипне. Київ: Академія, 2018. 720 с.
4. Грицак Я. Й. Нариси з історії України: формування української модерної нації. 2-е вид. Київ: Генеза, 2000. 249 с.
5. Злупко С. М. Економічна думка України (від давнини до сучасності): навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 496 с.
6. Злупко С. М. Економічна історія України: Навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 367 с.
7. Лазарович М. В. Економічна історія: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 431 с.
8. Лановик Б., Матисякевич З., Матейко Р. Економічна історія України і світу: Підручник / за ред. Б. Лановика. 8-е вид., перероб. і доп. Київ: ВІКАР, 2006. 495 с.
9. Михайлуца М., Погромський В., Савельєва І. Україна в історії міжнародних економічних відносин (XX – початок XXI ст.): навч. посіб. Херсон: Грінь Д. С., 2016. 358 с.
10. Перевозчиков В. І., Тимчик О. А. Історія економіки українських земель (кінець IX – початок XX ст.): Курс лекцій. Київ: КНТ, 2011. 472 с.
11. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Вид. 3-тє, перероблене та розширене. Київ: Критика, 2006. 584 с.

Монографії, статті:

12. Бабичева О. С. Соціально-економічний розвиток України у складі Австро-Угорської та Російської імперій (друга половина XIX – початок XX ст.): монографія. Дніпро: ДДТУ, 2017. 235 с.
13. Барбаро и Контарини о России. К истории итальянско-русских связей в XV в. Ленинград: Наука, 1971. 275 с.
14. Білоус Н. Київ наприкінці XV – у першій половині XVII ст. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 360 с.
15. Бовуа Д. Битва за землю в Україні. 1863–1914.: Поляки в соціо-етнічних конфліктах. Київ: Критика, 1998. 334 с.
16. Бойко І. Селянство України в другій половині XVI – першій половині XVII ст. Київ: Наук. думка, 1990. 327 с.
17. Боплан Гійом Левассер де. Опис України / Пер. з фр. В. Косик. Львів: Мета, 1998. 179 с.

18. Величенко Степан. Імперіалізм і націоналізм по-червоному: українська марксистська критика російського комуністичного панування в Україні (1918–1925) / Пер. з англ. Львів: УКУ, 2017. 375 [8] с.
19. Винар Б. Українська промисловість: студія советського колоніялізму. Т. 1. Праці історично-філософичної секції / Записки НТШ. Т. 175. Париж; Нью-Йорк; Мюнхен: Перша Українська Друкарня у Франції, 1964. 397 с.
20. Витанович І. Аграрна політика українських урядів 1917–1920. Мюнхен-Чикаго: УІТ, 1968. 60 с.
21. Витанович І. Історія українського кооперативного руху. Нью-Йорк: ТУК – Товариство української кооперації, 1964. 624 с.
22. Водотика Т. Типологія міст Наддніпрянської України в контексті формування культури підприємництва в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. // Регіональна історія України. Зб. наук. статей. Вип. 8. 2014. С. 155–168.
23. Ворончук І. О. Населення Волині в другій половині ХVІ – першій половині ХVІІ ст.: родина, домогосподарство, демографічні чинники: Монографія. Київ: СПВФ, 2012. 712 с.
24. Гаврилюк Н. А. История экономики Степной Скифии VI–III вв. до н. э. Киев: Ин-т археологии НАН Украины, 1999. 428 с.
25. Гайдуцький П. І. Незабуті реформи в Україні. 1991–2017. Київ: ДКС-центр, 2017. 851 с.
26. Гальський К. Є. Торгівля і митна справа Запорозької Січі (друга половина ХVІ – 70-ті рр. ХVІІІ ст.). Київ: Панорама, 2005. 256 с.
27. Гваньїні Олександр. Хроніка європейської Сарматії / Упоряд. та пер. з польськ. Ю. Мицик. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 1006 с.
28. Геродот із Галікарнасу. Скіфія. Найдавніший опис України з V століття перед Христом. Київ: Довіра, 1992. 75 с.
29. Гончарук О. А. Структурні зрушення в економіці України і їх оцінка. Монографія. Дніпропетровськ: Монолит, 2016. 251 с.
30. Грушевський М. С. Історія України-Руси. В 11 т., 12 кн. / Редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 1991–1999.
31. Гудь Б. Українсько-польські конфлікти новітньої доби: етносоціальний аспект. Харків: Акта, 2011. 472 с.
32. Дейвіс, Норман. Боже ігрище: історія Польщі / Пер. з англ. Київ: Основи, 2008. 1080 с.
33. Економічна історія України: Історико-економічне дослідження: в 2 т. / Відп. ред. В. А. Смолій; НАН України, Ін-т історії України. Київ: Ніка-центр, 2011. Т. 1. 696 с. Т. 2. 608 с.
34. Задорожний В. Є. Товарне виробництво і торгівля на західноукраїнських землях [кінець ХVІІІ – перша половина ХІХ ст.]. Львів: Вища школа, 1989. 152 с.
35. Залізник Л. Л. Стародавня історія України / Ред. В. Олексієнко. Київ: Темпора, 2012. 542 с.
36. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі. Від найдавніших часів до наших

- днів. Львів, 2002. 759 с.
37. Історія українського селянства. Т. 1. Київ: Наук. думка, 2006. 631 с.
 38. Каппелер А. Росія як поліетнічна імперія: Виникнення. Історія. Розпад / пер. з нім. Х. Назаркевич; наук. ред. М. Крикун. Львів: Вид-во Укр. катол. ун-ту, 2005. 360 с.
 39. Ковальчук Т. Т. Бідність працюючого населення – драматична реальність українського сьогодення // Економіка України. 2016. № 5. С. 90–97.
 40. Конквест Р. Жнива скорботи: радянська колективізація і голодомор / Пер. з англ. Київ: Либідь, 1993. 383 с.
 41. Кононенко К. С. Україна і Росія. Соціально-економічні підстави української національної ідеї, 1917–1960. Мюнхен: Логос, 1965. 535 с.
 42. Константинова В. Місце південноукраїнських міст у соціально-економічному розвитку регіону останньої чверті XVIII – середині XIX століття // Студії з історії Степової України. Вип. 1. Запоріжжя, 2003. С. 32–35.
 43. Константинова В. М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861–1904 роки). Запоріжжя: А А Тандем, 2010. 596 с.
 44. Коропецький І.-С. Дещо про минуле, недавнє минуле та сучасне української економіки. Київ: Либідь, 1995. 240 с.
 45. Котляр М. Ф. Нариси історії обігу і лічби монет на Україні XIV–XVIII ст. Київ: Наук. думка, 1981. 240 с.
 46. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. 2-е вид., із змінами і доповненнями / Відп. ред. Я. Ісаєвич. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1999. 220 с.
 47. Кучинко М. М. Володимир середньовічний. Історико-краєзнавчі нариси. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. 144 с.
 48. Ле Руа Ладюрі Е. Коротка історія клімату: від середньовіччя до наших днів / Пер. з франц. Київ: Ніка-Центр, 2009. 144 с.
 49. Литвин, Михалон. О нравах татар, литовцев и москвитян / Перевод В. И. Матузовой. Отв. ред. А. Л. Хорошкевич. Москва: Изд-во МГУ, 1994. 151 с.
 50. Літопис руський / пер. з давньор. Л. Є. Махновця; відп. ред. О. В. Мишанич. Київ: Дніпро, 1989. XVI+591 с.
 51. Лукашевич Л. М. Україна: історико-економічний огляд: Монографія. Київ: МАУП 1997. 208 с.
 52. Мельник Л. Г. Технічний переворот на Україні у XIX ст. Київ: Вид-во Київ. ун-ту, 1972. 240 с.
 53. Михайлина П. Міста України в період феодалізму (До питання про становище міст в умовах іноземного поневолення в кінці XVI – першій половині XVII ст.). Чернівці: Вид-во Чернів. ун-ту, 1971. 115 с.
 54. Нариси з історії митної справи та митного законодавства України-Руси / Дідусенко П. М., Пахневський С. А., Мавродій Т. С., Лисицький О. В., Костюк В. П. / За ред. Дідусенка П. М. Київ, 2005. 635 с.
 55. Одрін О. Природні ресурси та торговельно-економічний потенціал античних

- держав Північного Причорномор'я: Нижнє Подністров'я та Нижнє Побужжя. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2005. 94 с.
56. Павлюк С. П. Традиційне хліборобство України: агротехнічний аспект / відп. ред. Ю. Г. Гошко. Київ: Наук. думка, 1991. 224 с.
 57. Падалка С. С. Українське село в умовах соціально-економічного транзиту: трансформації чи виживання? // Укр. іст. журн. 2016. № 4. С. 108–122.
 58. Палій О. Історія України. 3-тє вид. Київ: К.І.С., 2017. 596 с.
 59. Панченко В. Г. Держава біля керма: теорія та практика українського економічного націоналізму (XX – початку XXI ст.): монографія. Дніпро: Герда, 2017. 335 с.
 60. Плохій С. М. Брама Європи: історія України від скіфських воєн до незалежності [пер. з англ. Р. Клочка]. 2-е вид. Харків: Кн. клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 493 [2] с.
 61. Пришляк В. До історії взаємин між західними і східними землями України за доби Гетьманщини // Україна в минулому: Зб. статей. Вип. 1. Київ; Львів, 1992. С. 72–82.
 62. Пришляк В. До питання про торговельні комунікації і митні системи українських земель першої половини XVIII століття // Записки НТШ. Т. CCXL: Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. Львів, 2000. С. 376–395, картосхема.
 63. Пришляк В. Шляхи сполучення на Західному Поліссі XVI–XVIII ст. // Полісся: етнос, традиції, культура: Зб. наук. праць. Луцьк, 1997. С. 73–80.
 64. Прищепа О. Міста Волині у другій половині XIX – на початку XX ст. Рівне: ПП ДМ, 2010. 287 с.
 65. Путро О. До питання про форми власності на землю українського козацтва // Укр. іст. журн. 1992. № 2. С. 64–69.
 66. Розвиток економіки України: трансформації та інновації: колект. монографія: у 2 т. / За заг. ред. О. Л. Гальцевої. Херсон; Запоріжжя: Гельветика, 2017. Т. 1. 323 с. Т. 2. 327 с.
 67. Сас П. М. Феодальные города Украины в конце XV–60-х годах XVI в. Киев: Наук. думка, 1989. 232 с.
 68. Сидоренко О. Ф. Українські землі у міжнародній торгівлі (IX – середина XVII ст.). Київ: Наук. думка, 1992. 229 с.
 69. Січинський В. Чужинці про Україну. Аугсбург, 1946. 118 с.
 70. Слабченко М. Організація господарства України від Хмельниччини до світової війни. У 5 т. Київ: УАН/ВУАН, 1922–1927.
 71. Смолка А. Аграрна політика та земельні відносини в Україні у період Хмельниччини // Історія народного господарства та економічної думки України. 1997. Вип. 29. С. 136–146.
 72. Стеблянко І. О. Структура національної економіки та механізми її розвитку: проблеми теорії та практики: монографія. Херсон; Запоріжжя: Гельветика, 2016. 367 с.

73. Стрішенець О. М. Розвиток промислів на території Волинського воєводства у другій половині XVI – середині XVII ст. // Наукові записки Тернопільського державного педагог. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Економіка. Вип. 10. Тернопіль, 2002. С. 56–62.
74. Толочко П. П. Древнерусский феодальный город. Киев: Ин-т археологии АН УССР, 1989. 256 с.
75. Торгівля на Україні, XIV – середина XVII ст.: Волинь і Наддніпрянина: Актові джерела / Упор. В. М. Кравченко, Н. М. Яковенко. Київ: Наук. думка, 1990. 405 с.
76. Хрестоматія з історії України литовсько-польської доби / Упоряд. Т. Гошко. Львів: УКУ, 2011. 688 с.
77. Чепурда Г. М. Великий план перетворення природи на теренах України (1948–1965 рр.): Монографія. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2016. 305 с.
78. Чуткий А. І. Нариси з економічної історії України. Кн. 1. На перехресті торгових шляхів. Київ: Темпора, 2013. 616 с.
79. Чуткий А. Нариси з економічної історії України. Кн. 2. Становлення житниці Європи (друга половина XV – перша половина XVII ст.). Київ: Темпора, 2015. 368 с.
80. Шабала Я. Аграрні реформи як основні чинники модернізації сільського господарства Волині в другій половині XIX – на початку XX ст. // Модернізаційні процеси на Волині в XIX – на початку XX століття: зб. наук. праць. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. С. 241–261.
81. Шабала Я. М. Аграрні відносини на Волині у другій половині XIV – першій половині XVI ст. // Старий Луцьк. Наук.-інформ. зб. Вип. XIII: Матеріали наукової конференції «Любартівські читання», м. Луцьк, 26 травня 2017 р. Луцьк: ФОП Сікачова В. А., 2017. С. 109–119.
82. Шабала Я. М. Аграрні реформи на Волині у XX – на початку XXI ст.: передумови, перебіг та наслідки: монографія. Луцьк: Волин. мистецька агенція «Терен», 2012. 360 с.
83. Шабала Я. М. Землеволодіння та землекористування на Волині в Литовсько-руську добу // Літопис Волині. 2017. Ч. 17. С. 44–49.
84. Шевальє, П'єр. Історія війни козаків проти Польщі / Пер. з франц. Київ: Вид-во АН УРСР, 1960. 199 с.
85. Шуст Р. М. Нумізмати́ка: історія грошового обігу та монетної справи в Україні. Київ: Знання, 2009. 376 с.
86. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків. У 3 т. / Пер. з рос. І. І. Сварника. Львів: Світ, 1990–1992. Т. 1. 319 с. Т. 2. 457 с. Т. 3. 391 с.
87. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. Волинь і Центральна Україна. Київ: Критика, 2008. 442 с.